

Nauka i certyfikacja znajomości języka polskiego jako obcego jako kluczowa kompetencja i narzędzie mobilności zawodowej

Wybrane wyniki badania

Celem głównym diagnozy było poznanie potrzeb językowych osób podejmujących naukę języka polskiego jako obcego na obszarze województwa śląskiego oraz procesu certyfikacji kompetencji językowych dla osób dorosłych, ze szczególnym uwzględnieniem doświadczeń uczestników kursów, praktyk instytucji edukacyjnych oraz dobrych praktyk stosowanych w innych programach krajowych i regionalnych.

Metody badawcze

- ✓ Analiza desk research
- ✓ Wywiady indywidualne TDI
- ✓ Analiza porównawcza (benchmarking)

Główne wnioski

Analiza profilu oraz motywacji osób uczących się języka polskiego jako obcego wskazuje, że proces akwizycji języka jest silnie związany zarówno z indywidualnymi planami życiowymi i edukacyjnymi, jak i z czynnikami systemowymi, w tym administracyjnymi i migracyjnymi.

W badaniu wzięły udział osoby pochodzące z różnych regionów świata, reprezentujące zróżnicowane ścieżki migracyjne i edukacyjne. Najliczniejszą grupę stanowią osoby przybywające z krajów Europy Wschodniej, natomiast wśród respondentów obecne były również osoby z Azji, dla których nauka języka polskiego stanowi część długofalowych planów związanych z edukacją wyższą lub rozwojem zawodowym.

Główne wnioski

Wszystkie wypowiedzi rozmówców wskazują, że motywacja do nauki języka polskiego jest wielowymiarowa. Po pierwsze, istotnym motywem jest chęć podjęcia lub kontynuacji studiów w Polsce, zwłaszcza na kierunkach filologicznych i innych wymagających biegłej znajomości języka np. polonistyka, dziennikarstwo, kulturoznawstwo. Respondenci deklarują przygotowanie językowe jeszcze przed przyjazdem do Polski, w tym kursy intensywne realizowane w kraju pochodzenia, co podkreśla znaczenie planowania migracji edukacyjnej z wyprzedzeniem.

Drugim kluczowym obszarem motywacyjnym jest sfera zawodowa. Nauka języka polskiego stanowi narzędzie umożliwiające nie tylko podjęcie zatrudnienia, ale również kontynuację ścieżki kariery rozpoczętej w kraju pochodzenia. Dotyczy to zarówno zawodów wymagających formalnych kwalifikacji i certyfikacji, jak również pracy w sektorach, w których znajomość języka jest podstawowym warunkiem funkcjonowania na rynku pracy.

Wybrane wyniki badania

Analiza wypowiedzi uczestników wyraźnie wskazuje na korelację między horyzontem pobytowym a natężeniem motywacji. Osoby, które planują pozostać w Polsce długoterminowo - z uwagi na sytuację polityczną w kraju pochodzenia, decyzje rodzinne czy perspektywy zawodowe - wykazują szczególnie wysokie zaangażowanie w proces uczenia się. Deklarują dążenie do osiągnięcia poziomu językowego umożliwiającego studiowanie, podjęcie pracy oraz uzyskanie formalnych kwalifikacji, takich jak certyfikaty poziomów biegłości lub nostryfikacja uprawnień zawodowych. W tym kontekście polszczyzna pełni funkcję integracyjną - stanowi narzędzie budowania długofalowej stabilizacji społeczno-ekonomicznej.

Wybrane wnioski z badania

Podkreślić należy, że motywacje do uzyskania certyfikatu znajomości języka polskiego w województwie śląskim wynikają w przeważającej mierze z regulacji prawnych i instytucjonalnych dotyczących pobytu, zatrudnienia i edukacji. Certyfikacja pełni dla cudzoziemców funkcję kluczowego instrumentu integracyjnego, umożliwiającego podjęcie pracy, kontynuację nauki oraz budowanie długoterminowych planów życiowych w Polsce. Dane wskazują także na wyraźny trend wzrostowy w zakresie liczby osób zainteresowanych certyfikacją oraz na stopniowe przesuwanie się zainteresowania w kierunku wyższych poziomów biegłości językowej, co odzwierciedla zarówno zmiany regulacyjne, jak i rosnącą rolę znajomości języka polskiego w procesach społecznej i zawodowej integracji cudzoziemców.

Wybrane wnioski z badania

Analiza potwierdziła, że sytuacja społeczno-ekonomiczna oraz otoczenie instytucjonalne w województwie śląskim stanowią silny impuls do podejmowania nauki języka polskiego przez cudzoziemców. Jest ona traktowana zarówno jako warunek aktywności zawodowej, jak i element integracji oraz budowania długoterminowej stabilizacji życiowej na terenie regionu. Struktura preferencji edukacyjnych wskazuje z kolei na konieczność utrzymania zróżnicowanej oferty dydaktycznej, obejmującej zarówno tradycyjne zajęcia stacjonarne, jak i elastyczne formy online oraz rozwiązania hybrydowe. Z punktu widzenia systemowego oznacza to potrzebę dalszego rozwijania narzędzi do nauczania zdalnego, a jednocześnie utrzymania wysokiej jakości nauczania w trybie stacjonarnym jako kluczowego elementu integracji i efektywnego rozwijania kompetencji językowych. Taka struktura oferty pozwala na trafne odpowiadanie na potrzeby zróżnicowanych grup migrantów, zwiększa dostępność edukacji językowej w regionie oraz sprzyja budowaniu długoterminowych ścieżek rozwojowych i zawodowych.

Wybrane wnioski z badania

Analiza wykazała również, że oferta nauki języka polskiego w województwie śląskim jest rozbudowana i wielokanałowa, lecz jej pełna dostępność jest uwarunkowana czynnikami finansowymi, lokalizacyjnymi, organizacyjnymi i kompetencyjnymi. W tym kontekście ważnym kierunkiem dalszego rozwoju może być wzmacnianie równomiernego dostępu do kursów w skali regionu, rozwijanie ofert dostosowanych do różnych profili uczestników oraz kształtowanie stabilnych, przewidywalnych form wsparcia edukacyjnego finansowanych ze środków publicznych.

W świetle wyników badania system certyfikacji w województwie śląskim można ocenić jako spójny i funkcjonalny, jednak stojący przed wyzwaniem dopasowania do rosnącego i zróżnicowanego profilu odbiorców. Równocześnie wyniki wskazują na istotną rolę uczelni w procesie potwierdzania kompetencji, zarówno jako instytucji przygotowujących do egzaminów, jak i w praktyce, jako alternatywnego źródła dokumentowania znajomości języka na poziomie zaawansowanym

Identyfikacja barier

Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że bariery w nauce języka polskiego w województwie śląskim mają charakter wielowymiarowy i wynikają zarówno z ograniczeń systemowych, jak i z uwarunkowań społeczno-kulturowych. Utrudnienia dotyczą przede wszystkim braku integracyjnego środowiska językowego, trudności strukturalnych języka, przerw w procesie nauczania, niewystarczającej dostępności odpowiednich materiałów dydaktycznych oraz niedostosowania form nauczania do potrzeb różnych grup migrantów.

Zaznaczyć również należy, że bariery w uzyskaniu formalnego potwierdzenia znajomości języka polskiego koncentrują się wokół trzech kluczowych obszarów: ograniczonej dostępności egzaminów i terminów, czynników finansowych oraz przedłużonych procesów administracyjnych związanych z wydaniem certyfikatu. Ograniczenia te mogą w realny sposób wpływać na decyzje migrantów dotyczące ścieżki integracyjnej i zawodowej, a w niektórych przypadkach prowadzić do odłożenia lub zaniechania certyfikacji językowej, mimo posiadanych kompetencji.

- ✓ hybrydowy model egzaminacyjny (część pisemna online, część ustna w akredytowanym ośrodku);
- ✓ rozszerzenie sieci ośrodków regionalnych poprzez włączenie szkół zawodowych i niepublicznych uczelni wyższych;
- ✓ cyfryzacja procesów rejestracji i certyfikacji za pomocą centralnego portalu NAWA;
- ✓ zwiększenie częstotliwości sesji egzaminacyjnych z czterech do pięciu lub sześciu rocznie w województwach o największym zapotrzebowaniu (mazowieckie, śląskie, małopolskie).

Rekomendacje dotyczące poprawy jakości i dostępności kształcenia językowego

10

- ✓ udostępnienie dotacji na kursy przygotowawcze B1/B2 dla osób zamierzających ubiegać się o kartę pobytu lub obywatelstwo;
- ✓ rozszerzenie egzaminów w obszarach o dużym zapotrzebowaniu;
- ✓ stworzenie cyfrowej platformy informacyjno-edukacyjnej integrującej wszystkie akredytowane ośrodki;
- ✓ uproszczona rekrutacja i certyfikacja online;
- ✓ monitorowanie jakości nauczania poprzez certyfikację wykładowców i wspólny system akredytacji.

Wnioski

Wyniki analizy jednoznacznie wskazują, że dalszy rozwój systemu nauki i certyfikacji języka polskiego jako obcego powinien opierać się na zwiększeniu dostępności usług edukacyjnych i egzaminacyjnych, wzmocnieniu systemu finansowania oraz utrzymaniu wysokich standardów jakości, w tym nadzoru merytorycznego i akredytacji. Zgromadzony materiał dowodzi, że ograniczenia mają charakter zarówno organizacyjny, jak i strukturalny, a ich konsekwencje ujawniają się szczególnie w regionach o wysokim napływie migracyjnym, takich jak właśnie województwo śląskie.

Dziękujemy za uwagę

